

היכל הוראה

פסקי דינים * תשובות * הוראות

מבי מדרשא "היכל הוראה" • מיסוד שר ההוראה מרן ה"קנה בשם" זי"ע
בראשות בנו נאב"ד היכל הוראה הגאון הגדול רבי משה בראגוסדארפער שליט"א
מגדולי פוסקי דורינו ובעל שו"ת היכל הוראה * י"ל ע"י איגוד הרבנים תלמידי "היכל הוראה"

גליון לד * פרשת וישלח תשפ"ד

בין כותלי ההיכל

בענין נכרית שדרה עם יהודי חמוש
שנים אם מותר לגייר אותה

בין כותל ההיכל בא אברך בן תורה בעל תשובה, ודמעתו על לחיו היות וחמיו ..... דבקה נפשו בבת נכר והם דרים בדירה אחת, וחיים יחד חיי אישות, והוא מחזיק אותה במעשי ידיו (יש לציין שנישואי ערכאות לא היה), והם חיים כבר כך חמש שנים בקשר חזק ואמיץ, וא"א להפרידם בשום פנים ואופן. ע"כ ביקש ממורינו הרב שליט"א אם יוכל להשפיע עליו להיפרד מהנכרית, ואם לאו היות כפי מה שהוא יודע, שהנכרית רצונה להתגייר כדת וכדין, אם אפשר לסדר לה גירות, ועל ידי זה יציל את חמיו מעבירה חמורה זו לדור עם נכרית.

תחילה שלח מורינו הרב שליט"א ליהודי זה יחד עם הנכרית שדבק בה, ואחר שחקר ודרש היטב כל הענין, ראה שנפשו קשורה בנפשה רח"ל וכן להיפך, וקשה להפרידם. לאחר בירור מעמיק שאל מורינו הרב את בני הזוג, באם הרבנים לא יאשרו את הגירות רק בתנאי שהיא תעזוב את ... הנ"ל, האם היא תסכים עדיין להתגייר, היא פרצה בבכי ואמרה כן, ושוב שאל אותה מורינו הרב שוב אותה שאלה, אך היא לא ענתה. ביקש מורינו הרב שליט"א מהגאונים הרבנים ..... שליט"א, כי מכיון שהשאלה מאוד מסובכת ומצד חומר הענין אין בכוחו לשאת המשא הזה על כתפיו, על כן בקשתו שטוחה מלפני הרבנים הגאונים שליט"א שרק על פיהם ישק כל דבר, שידונו בזה כפי ראות עיניהם וחכמתם והבנתם בענין אם אפשר לסמוך על שיטת בעל אחיעזר זצ"ל.

מתוך שאלות ותשובות
שעלו על שולחן ההיכל לפני מורינו הרב שליט"א

למרוח שמן נרות הנוכה על חולי ה"שושנה"

החולה במחלה הנקראת "שושנה" (רו"ח) שזה מראה שהדם הוא מזוהם רח"ל, וכמקובל בשם הרה"ק מקאצק שסגולה בדוקה ומנוסית לסובל מדלקת "שושנה" (רו"ח) על הרגל ל"ע, שימרח על רגלו במקום השושנה מותר שמן חנוכה, ורמו לזה מהפיוט "מעוז צור" - "ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים"; והנה אף שאסור להשתמש במותר שמן נרות חנוכה מפני שנאסרו בהנאה, מכל מקום לצורך רפואה אין לחשוש בכך, כי לא נאסר ליהנות רק לג' עבירות חמורות¹.

שמן למאור שאינו ראוי לאכילה לנרות חנוכה

הנה ישנם הרבה מגדולי זמננו האומרים שאם מדליק בשמן זית שהוא רק למאור ואינו ראוי לאכילה אז אינו מן המובחר, ודעתם דכיון שכך היה בבית המקדש, וכל הדלקת נר חנוכה היא רק לזכר מה שהיה בימים ההם שנשאר שמן זית טהור בבית המקדש, ולכן סוברים שיש להדר לקחת שמן זית הראוי לאכילה כמו שהיה בבית המקדש. אך לעיקר הדין, שעצם ההדלקה בשמן זית היא מצוה מן המובחר, ואף אם הוא ראוי רק למאור ואינו ראוי לאכילה. והטעם, דבאמת השמן זית שהיה במקדש גם הוא לא היה ראוי לאכילה, וכמו שמצינו שאם שותים שמן זית לבד אין מברכים עליו (עיי' שו"ע או"ח סי' רב סעי' ד' ומשנ"ב סי' כ"ז), נמצא דשמן זית שהדליקו בו בבית המקדש גם הוא לא היה ראוי לאכילה, ומעתה שמן שהוא ראוי רק למאור שווה לו בהידור².

סדר הדלקת נר חנוכה לאיטר יד

הדלקת נר חנוכה היא ביד ימין, משום שכל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא לימין. ואף איטר יד שלענין מזוזה יש הסוברים שיניח המזוזה בצד שמאל של הדלת - שהוא לצד יד חזקה שלו, מכל מקום לענין נר חנוכה נראה שודאי ידליק ביד ימין כאשר העולם³.

לא הדליק נר חנוכה מחמת אונס עד שעה מאוחרת - אם יברך

התאחר ולא הדליק נר חנוכה עד שעה מאוחרת מאוד; אם יש לו בני בית והם נעורים, פשוט שיש לנהוג כפסק השו"ע⁴, שיכול להדליק ולברך, ואם מצא בני ביתו ישנים מן הנכון שיקיצם וידליק ויברך⁵. אמנם אם אינו רוצה לגזול שנתם של בני ביתו, ידליק בלא ברכה כיון שחיובו הוא לפרסם את הנס בקרב בני משפחתו.

1. בתשובה (ח"א הוראה צא) נימק מורינו הרב שליט"א דבריו, דהנה יש נפק"מ בין דעת המחבר לשאר אחרונים, דדעת המחבר שאיסור ההנאה הוא דוקא אם נתן רק כשיעור חצי שעה ולא דלק חצי שעה דהשמן הותר אסור בהנאה אבל אם נתן בנר שמן שידלק יותר מחצי שעה וכבה אחר חצי שעה אין השמן הותר אסור בהנאה. אמנם כתב שם במשנה ברורה דיש פוסקים שאפילו אם נתן בנר שמן ליותר מחצי שעה כל השמן שבנר הוקצה למצותו ונאסר בהנאה. ואף שלפי"ד אסור להשתמש במותר השמן כלל, מ"מ בני"ד כיון שהוא לצורך רפואה אין לחשוש וכמו שאמרו בגמ' פסחים (כה ע"א) בכל מתרפאין [פרש"י]. אפי' באיסורי הנאה] חוץ מע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים. וכן מבואר בשו"ע יו"ד הל' עכו"ם (סי' קנה סעי' ג) דמתרפאים במקום סכנה אף בדבר שאסור בהנאה מדאורייתא. וא"כ גם בנידון דידן שיש בזה ענין של פיקוח נפש, כי הדם מזוהם ויכול להגיע למצב של סכנה מותר לו למרוח את השמן על רגלו. ואף אם נאמר שאין למחלה זו דין של פיקוח נפש שע"ז התירו להתרפאות אף באיסורי הנאה, מכל מקום בנידון דידן שהוא רק איסור דרבנן משום דהוקצה למצותו כבר פסק ברמ"א (שו"ע) דאיסור הנאה שאינו אלא מדרבנן מותר להתרפאות אפילו חולה שאין בו סכנה ואין פיקוח"נ, ושפיר יכול למרוח על המכה מותר השמן שבנרות, ובעז"ה יהיה לו רפואה למכתו, ולפי"ז מה שמבואר בשו"ע או"ח סי' תרע"ז שאסור ליהנות מנותר השמן של נרות חנוכה מיירי כשאין בזה צורך רפואה.

2. כן הורה מורינו הרב שליט"א (ח"א הוראה צב) בשם אביו מרן הקנה בשם זי"ע.

3. בחלק א' (הוראה פט) הוסיף מורינו הרב שליט"א, כי הכלל דכל פינות שאתה פונה פנה לימין, הוא בימין דעלמא ולא בתר דידיה אזלינן כמו דהמזוזה מונחת בימין דעלמא, ועיין דברי רעק"א בהגהות לשו"ע יו"ד סי' רפט ס"ב שכתב דמזוזה היא לשמירה לכל בני ביתו ולא רק לו לבדו ולכן אפילו אם הבעל הבית איטר יניח המזוזה על צד ימין דעלמא. אמנם דמדברי רע"א משמע שאיטר שאין לו בני בית או שכל בני ביתו איטרים צריך להניח המזוזה בשמאל דיליה, וצריך לומר דבזה אזלינן בתר רובא דעלמא שאינם אטרים, על כן גם האטר ידליק בנר הימין דכולי עלמא ולא בימין דידיה.

4. או"ח סי' תרעב ס"ב.

5. כמש"כ המשנ"ב שם ס"ק יא.

מילי דהוראה

המתפלל בע"פ בהנחה ונתעורר לו ספק אם אמר "על הנסים"

נשאל מוריני הרב שליט"א מאחד, שבימי החנוכה כשהתפלל תפילת י"ח שלא מתוך הכתב, וכשהגיע לאמירת על הנסים הפסיק והלך להביא סידור מהארון כדי להמשיך תפילתו ושאל אם טוב עשה שהפסיק בהליכה באמצע תפילת י"ח או שהיה לו להמשיך התפילה בלי אמירת על הנסים שהדין שבדיעבד אין צריך לחזור. הורה לו מוריני הרב שליט"א, שטוב עשה דמותר לו להפסיק כדי לקחת סידור (עיין משנה ברורה ס"ו צו ס"ק ז). ולא עוד אלא אפילו אם נתעוררה לו שאלה בעניני תפילת י"ח כשהוא באמצע תפילת י"ח מותר לו להפסיק כדי לשאול את הרב (עיין משגיב ס"ו קד ס"ק ב).

אמנם הוסיף מוריני הרב שליט"א, שלא טוב עשה בזה שעמד להתפלל בלי סידור ובפרט בתפילות אלו שאינם שגורים כ"כ כפי האנשים, כי מבואר בשו"ע אור"ח ס"ו ק

דתפילה של מועדות צריך להסדיר תפילתו קודם שיתפלל ודעת הרמ"א דדוקא כשמתפלל בעל פה אבל כשמתפלל מתוך הסידור אינו חייב להסדיר תפילתו קודם דהא רואה מה שמתפלל וכן נוהגים, עד כאן. הרי להדיא דאפילו הרמ"א שחולק על המחבר וס"ל שאין צריך להסדיר, אבל ודאי דעתו שצריך להתפלל מתוך סידור כדי שלא יבוא לידי טעות בדבר שאינו רגיל, ועל כן לכתחילה אסור לו לעמוד להתפלל תפילה שאינה שגורה כל כך בפיו בלי סידור כגון בתפילת ר"ח חנוכה ופורים. ויעויין בפרמ"ג (שם משבצות זהב) שבחנוכה ופורים צריך להסדיר תפילתו או להתפלל מתוך הסידור (מהטעם שעל הנסים אינו שגור בפיו).

הלכה והוראה בישראל

חיוב מזוזה בחדר המטבח כשאין בו ד' על ד'

באחד הימים נקרא מוריני הרב שליט"א לקבוע מזוזה בבית אחד ממיועדי, וכשהגיע לשם נשאל אם יש לקבוע מזוזה על חדר המטבח שאין בו ד' על ד'. הורה מוריני הרב, שהיות המטבח צמוד לחדר הגדול הנקרא סלון, ויוצא שהמטבח משמש לסלון על כן חייב לקבוע את המזוזה בברכה, וכמו שפסק החמודי דניאל (המובא בפתחי תשובה יו"ד סי' רפו ס"ק יא) שחדר קטן המשמש את הגדול צריך לקבוע מזוזה בפתח הקטן דהוה כבית

שער ומרפסת וגינה דאפילו אין בהם ד' על ד' חייבין במזוזה, וכן דעת הגרעק"א שם. אמנם לגבי הברכה יש להסתפק, שהרי בשו"ע שם כתוב דאין מברכין על קביעת מזוזה בחדר שהוא פחות מד' על ד'.

עוד הוסיף מוריני הרב שליט"א, שבהזדמנות אחרת דיבר עם מרן הקנה בשם זי"ע, ואמר שלדעתו אין לברך על זה כי לא נתקבלה דעת הרעק"א והחמודי דניאל בזה.

מאיך, מי שמתגורר לבדו בביתו, הרי אף אם ידליק בשעה מאוחרת מאוד, הרי עליו להדליק בברכה, כיון שאף כשמדליק בשעה מוקדמת הרי הוא מפרסם את הנס רק לעצמו בלבד, וזהו חיובו.

6. בתשובה (ח"ו הוראה נז) כתב מוריני הרב שליט"א, דהנה כתב המגן אברהם (סי' תרעב סק"ו) דמי שבני ביתו ישנים אין לברך, וכן נקטו הפוסקים עיין משגיב (שם) ובקיצור שו"ע (סי' קלט ס"י) דלאחר שבני ביתו ישנים ליכא פרסומי ניסא וידליק בלא ברכה, וכן הוא בכף החיים (ס"ק כו), אליהו רבא (אות ג) חיי אדם (כלל קנד אות ט) ועוד, שנקטו להלכה כדברי המגן אברהם.

ולפי זה יוצא לכאורה דמי שמדליק בשעה מאוחרת ואין לו משפחה כגון גלמוד וכדו', אינו רשאי לברך, שהרי אין במעשהו פרסומי ניסא לאחרים, ועוד יותר מזה דאפילו אם מדליק בתחילת הלילה לא יברך דסו"ס ליכא פרסומי ניסא בהדלקתו. ותימה, אמאי לא נזכר בפוסקים דין זה שמי שאין פרסומי ניסא בהדלקתו כגון שאין עוברים ושיבים ליד ביתו דהיינו שדירתו נמצא במקום מוסתר וכן אין לו בני בית והוא דר לבדו, שלא יברך.

ולכאורה זהו מה שכתב המשנה ברורה (סי' תרעב סק"א בשער הציון אות ז) בשם החמד משה שהקשה על דברי המג"א מדברי השלטי הגבורים בשם ריא"ז, דאף אם הוא בין הנכרים לבדו צריך להדליק ומשמע מדכתב כן בפשיטות שידליק בברכה, אלא ודאי דאם יכול לפרסם ההדלקה בפני רבים יותר עדיף, אבל אם אין אנשים בשביל זה לא יבטל המצוה וכן נוהגים העולם, עכ"ד החמד משה, ומסיק בשער הציון שם דספק ברכות להקל, ומ"מ מי שרוצה לנהוג כוותיה אין מוחין בידו, עכ"ד השער הציון.

ובאמת דיש לדון בדברי השער הציון וכי מי שרוצה לנהוג שלא כדן אין מוחין בידו, ובפרט שבמשנה ברורה כתב להלכה דאם ישנים אין לברך, אכן נלע"ד דאולי יש לחלק בין מי שאין לו בני בית שאז חובת ההדלקה עליו הוא מדין עצם ההדלקה שנתחייב בה אף היכא שאינו מפרסם הנס לאחרים אלא לעצמו, לבין מי שנמצא בביתו ויש לו בני בית דאז יש עליו החיוב דנר איש וביתו שבהדלקתו יעשה פרסום הנס לא רק לו לבדו כי אם גם לבני ביתו, וזה חלק מהחיוב המוטל עליו בנוסף למצות הדלקה, ולכן אם בני ביתו ישנים אינו יכול לצאת ידי חובתו בהדלקה. ועל כן כשהוא גר לבדו שפיר יכול להדליק ולברך אף בשעה מאוחרת דסוף סוף מקיים חיובו, אולם אם יש לו בני בית אזי יש עליו חיוב של נר איש וביתו, ולכן כשב"ב ישנים אינו יכול לקיים המצוה המוטלת עליו, ולכן ידליק בלי ברכה.

ואפשר דגם המגן אברהם יודה בזה, שהרי הוא כתב דינו כשבני ביתו ישנים משמע דדוקא בכה"ג שיש לו בני בית אז אינו רשאי להדליק ולברך, אבל אם אין לו בני בית שפיר יכול להדליק ולברך. ולפי"ז מה שהביא החמד משה (המובא בשער הציון) ראייה מדברי הרי"א"ז דלא כמג"א, אין לו ענין לדברי המג"א, דהרי בכה"ג שנמצא במקום שאין אנשים אף לא מאנשי ביתו, שם גם המג"א מודה שיכול להדליק ולברך.

היכל הוראה ירושלים ת"ו

מיסוד נאון ישראל שור הוראה מן ובינו חקפה בש"ס זיע"א
בראשות בני מוריני האון רבי משה בראנדסארפער שליט"א אב"ד היכל הוראה

זכריכלו כולו אומר כבוד

מחובלי התורה וההוראה נשלח ברכותינו להאי גברא רבא, מופלא ומופלג מגדולי מרביצי תורה והוראה ומחשובים המורים בהלכה, איש האשכולות, נעים הליכות בעל מדות תרומיות, המשרת את בני ישראל להשואלים דבר ה' זו הלכה ידיד נאמן למוריני הגאב"ד שליט"א. ה"ה

ידידנו הדגול

הגאון ר' אריאל אדלשטיין שליט"א

מטאמני רבני היכל הוראה
ורב ומוורה הוראה בקהילת "גדיל תורה" נוא יאק

לרגל שמחת הנחת תפילין לבנו כבוד יצחק יהודה נ"י

יתן ה' שתהא הברכה שוויה במעשי ידינו מתוך רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח, אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבודו בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות מתוך בריות גופה ונהורה מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

ברכה
קבלת הכול
בני וילוי ויולאת כחילי המובא באר"ק

רחוב וזנגל 3 ירושלים ת"ו | טל 0522775 | אימייל 5322775@GMAIL.COM | ע"ד 580639599

הפקה: "אנאורה" 053-33105646

איגוד הרבנים

תלמידי היכל הוראה

בארה"ק העונים

לשואלים דבר ה'

זו הלכה

יחשים	ח'פה
בית שמש	ק'רית ספר
ביתר	כ'תמיאל
בני ברק	ט'בריה
טל טסטון	צ'פת
אשדוד	אור הגנוז
ע'רד	נוף הגליל
ת'ננה	

זמני קבלת קהל במרכז "היכל הוראה" בירושלים רח' זוננפלד 3 טל' 02-5322775

<p>מוצש"ק מוצאי י"ט מחצית שעה</p>	<p>שבת וי"ט משעה קודם השקיעה עד רבע שעה קודם השקיעה</p>	<p>ערש"ק וערב י"ט לפנה"צ 11:00 עד 1:00</p>	<p>א-ה מהשעה 10:00 לפנה"צ עד 9:00 בערב רצוף</p>
--	--	---	--

ע"פ תקנת רבינו מרן ה"קנה בשם" זי"ע שאלות דחופות או שאינה סובלת דחוי, בכל עת וזמן בימים ובלילות.

בית בני הדומ"ץ
הרה"ג שמעון עוזר בראנדסארפער שליט"א כמה דקות מההיכל
רחוב רבינו גרשום 5 [כניסה א' קומה 2] ים-פול 0527155774

בית מוריני הגאב"ד שליט"א
מעל בנין היכל הוראה
טל' 05370033-02 פול' 053-3111159

לקבלת הגליון במייל 5322775@GMAIL.COM